

Natur- og friluftslivstudenters syn på natur

Hva mener Natur- og Friluftslivsstudenter ved DMMH er viktig for pedagogisk arbeid i natur?

Nicklas Todal Sandvik
[kandidatnummer: 1125]

Bacheloroppgave
[BNBAC3900]

Trondheim, mai, 2020

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

1. Innhold

1. Innhold	2
2. Innledning	3
2.1 Beskrivelse	3
2.2 Rammeplan	3
2.3 Problemstilling	4
3. Teori	4
3.1 Egenverdien av å være i naturen	4
3.2 Bærekraftig utvikling	6
3.3 Biologisk mangfold	8
3.4 Miljøtrappa	8
4. Metode	9
4.1 Valg av metode	9
4.2 Planlegging	10
4.3 Informanter	10
4.4 Beskrivelse av gjennomføring	11
4.5 Analyse av datamateriale	11
4.6 Metodekritikk	12
4.7 Etske retningslinjer	13
5. Funn og drøfting	14
5.1 Egenverdi	14
5.2 Bærekraftig utvikling	16
5.3 Biologisk mangfold	17
5.4 Miljøtrappa	18
6. Oppsummering	20
8. Litteraturliste	23
9. Vedlegg	24
9.1 Samtykkeskjema	24
9.2 Intervjuguide	27

2. Innledning

2.1 Beskrivelse

I denne oppgaven vil jeg se nærmere på hva studenter ved Natur- og friluftslivlinja ved Dronning Mauds Minne Høgskole mener er ting med naturen som oppleves viktig for dem selv. Jeg vil også finne ut av om dette samsvarer med det de ønsker å ta med seg inn i pedagogisk arbeid i barnehagen. Her vil jeg ha fokus på hvordan de opplever naturen, hvordan de vil bruke sin forståelse i pedagogisk arbeid, og hvordan dette påvirker deres fremtidige arbeid i barnehagen.

Tanken med dette er at vi som samfunn har et stort fokus på natur, både med tanke på det som skjer med klimaet vårt, men også gjennom tradisjon og kultur der vi ofte går tur, eller andre opphold i naturen. Det kan også oppleves som uklart hvorfor, og hva det er som er så bra med å være i naturen, og hvorfor det skal være et fokus på dette i barnehagen.

Videre kan man si at barn har behov for et dynamisk lekemiljø (Hagen & Sæther, 2014, s. 23). Hvis man tenker på barnehager i dag, har de fleste en eller annen form for faste installasjoner. Disse kan være gode hjelpemiddel for barn i lek, men etter hvert vil den kanskje bli kjedelig. Dette er noe som naturen kanskje kan bidra til, og det er hensiktsmessig å ta med i spørsmålene til studentene.

2.2 Rammeplan

I barnehagen er rammeplanen et av de viktigste styringsdokumentene som sier noe om det arbeidet som skal foregå. På bakgrunn av problemstilling er spesielt to fagområder interessante. Natur, miljø og teknologi, som sier en del om opplevelser og erfaringer med naturen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33-34). Videre er også nærmiljø og samfunn et område som kan knyttes tett opp mot problemstillingen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 36-37). Disse to fagområdene er kanskje de som ligger nærmest det å være i naturen og å utøve friluftsliv i en barnehage. Dette vil jeg komme tilbake til under funn.

En annen tanke er også det at alle fagområder i rammeplanen kan knyttes til pedagogisk arbeid i natur. Ved å se nærmere på hvilket forhold disse studentene har til natur, kan man få en bedre forståelse for det grunnlaget vi har for å skulle bruke naturen som en pedagogisk arena, tilknyttet de andre fagområdene.

Barnehageloven legger også et grunnlag for at man skal ha et fokus på naturen, men også ting som kan knyttes til den teorien jeg har valgt. Den sier at barnehagen skal bygge på verdier som

inneholder blant annet respekt for menneskeverd og naturen, nestekjærlighet og likeverd. Videre står det også at de skal få utfolde undring og utforskertrang, og at de skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen (Barnehageloven, 2017, §1). I teorikapittelet og i funn og drøftingskapittelet vil man kunne trekke linjer tilbake til det som står i denne paragrafen.

2.3 Problemstilling

Problemstillingen er som følger; «**Hva opplever Natur og friluftslivstudenter ved DMMH som viktig for pedagogisk arbeid med barn i naturen?**». Den har som hensikt å belyse de tanker som disse studentene har om naturen, og videre hvordan det påvirker det pedagogiske arbeidet. Grunnen til at jeg landet på denne problemstillingen var at jeg i utgangspunktet hadde tenkt å snakke med utvekslingsstudenter ved DMMH, om hvilket forhold de hadde til det å gå på tur. Jeg hadde innsett at vi i Norge har et unikt syn på dette, og det er en stor del av vår kultur. Ved å utforske dette perspektivet håpet jeg å få et bedre innblikk i hva som egentlig ligger bak denne tradisjonen.

På grunn av omstendighetene denne våren ble dette problematisk, men jeg valgte likevel å rette fokuset litt mot hvilket forhold studenter ved DMMH hadde til dette, og dermed endte jeg opp på denne problemstillingen. For å belyse denne problemstillingen følte jeg derfor også det var hensiktsmessig å ta utgangspunkt i teori om naturen.

3. Teori

I dette kapittelet vil jeg ta for meg det teoretiske grunnlaget jeg bruker for å skulle kunne belyser problemstillingen. Jeg vil også redegjøre for begreper som brukes videre i oppgaven. Jeg vil først ta for meg egenverdien av å være i naturen. Deretter vil jeg ta for meg bærekraft, hvilken rolle det spiller i hva studentene mener er viktig i pedagogisk arbeid. Videre vil jeg ta for meg biologisk mangfold, og hvilket syn studentene har på dette. Til slutt vil jeg presentere miljøtrappa, en modell som trinnvis viser hvordan man kan bli et mer miljøbevisst menneske. Ved å ta utgangspunkt i disse fire områdene får jeg et bredt grunnlag å drøfte ut ifra, samtidig som disse tre kan lett knyttes til mye av det som rammeplanen pålegger barnehagen og jobbe med. I tillegg er disse tre punktene kanskje de som er mest omtalt i forbindelse med opphold i naturen. Disse representerer også en bredde i utbyttet av å være i naturen.

3.1 Egenverdien av å være i naturen

Det å oppholde seg i naturen har en egenverdi, og her vil jeg forsøke å forklare hva som menes med dette, og hvorfor det er en viktig del av det å oppholde seg i naturen. Jeg vil starte med et

sitat fra en stortingsmelding; «I tillegg til friluftslivets egenverdi i form av kilde til høyere livskvalitet, glede og personlig identitet, er friluftsliv en viktig del av regjeringens folkehelsepolitikk» (Miljødepartementet, 2016, s. 10). Egenverdien blir i dette tilfellet definert som en kilde som gagnar individet. Både ved høyere livskvalitet, glede, og personlig identitet. Dette er selvfølgelig positive trekk ved det å oppholde seg i naturen og utøve friluftsliv. Olav B. Lysklett skriver i sin bok, *Ute hele uka – Natur- og friluftsbarnhagen*, at

Opplevelser kan finne sted hvor som helst, men mange hevder at det er i naturen de har sine sterkeste opplevelser. Det er der mange folk henter seg best inn, og det er naturen de utfolder seg mest. Mange hevder naturen har en *egenverdi*. Den trenger ingen begrunnelse. Naturopplevelsen er et mål i seg selv, og den er verken prestasjons- eller nytteorientert (Lysklett, 2013, s. 153).

Med dette kan man jo tenke seg at egenverdien av å oppholde seg i naturen kan være såpass sterke opplevelser at det bidrar til økt livskvalitet og glede. For å gå litt mer i dybden på dette kan vi se på de to kategoriene egenverdien kan deles inn i når det gjelder friluftsliv. Lundhaug og Neegaard skriver at den ene kategorien handler om opplevelser og følelser og den andre handler om kunnskaper og ferdigheter. Den første kategorien, opplevelser og følelser, handler mye om de møtene vi har med natur, og hvilke følelser vi får av denne opplevelsen. Her gjelder hele følelsesspekteret, alt fra sinne til glede, mestring til frustrasjon (Neegaard, 2013, s. 79).

Videre snakker Neegaard om stedstilknytning som følge av disse opplevelsene og følelsene som oppstår i møte med naturen. Det at man knytter seg til et sted i naturen er sterkt forbundet gjennom følelser, og hvis man tenker tilbake til egen barndom kan man ofte huske et spesielt sted man har spesielle følelser for. Jeg kan tenke tilbake til minst tre steder som jeg hadde en tilknytning til, og et av disse stedene ga jeg navn. Dette er motivert på bakgrunn av den følelsesmessige tilknytningen jeg hadde til disse områdene, altså det er egenverdien av å oppleve disse stedene (Neegaard, 2013, s. 79). Her kan vi også trekke inn begrepet *affordances*, som handler om hva et miljø eller objekt innbyr til av aktivitet. Neegaard skriver at det er «relasjonen mellom menneske og miljøet eller en gjenstand» (Neegaard, 2013, s. 80). I korte trekk kan man si at det handler om at i møte med et miljø eller en gjenstand, hvilke muligheter ser et menneske og ønsker å gjøre i det miljøet eller med den gjenstanden. Dette kan være en måte å forstå hva som menes med «Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere og oppholde seg i naturen til ulike årstider» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

I den andre kategorien snakker Neegaard om den kunnskapen og ferdigheten som kan gjøre opphold i naturen bedre på mange måter. Han trekker frem et eksempel om at artskunnskap kan berike, i dette tilfellet barn, opplevelser i naturen, uten at dette er en nytteverdi nødvendigvis (Neegaard, 2013, s. 80). Nyttverdi her kan forstås som at naturen har en nytte, eller et mål som man oppnår ved å være i naturen. Det kan være sanking eller høsting av bær, og annet spiselig, eller fysisk trening. Det å mestre å kle seg riktig med tanke på vær kan være en slik kunnskap som har opphav i egenverdien av å være i naturen. Man kan også se at det er en nytteverdi i at man oppøver motorisk ferdigheter ved å kle på seg. Å ha kunnskap om hvordan man beveger seg i landskapet og terrenget er også kunnskap som har en verdi i seg selv, i tillegg til nytteverdien. Jeg vil avslutte her med et sitat som knytter sammen det teoretiske grunnlaget;

Artskunnskap og kunnskap om dyrs levesett og egenart kan bidra til å øke barnets opplevelser i natur selv om det ikke gir noen direkte nytteverdi. Nyttverdien kan identifiseres i et mål om at barn skal bli glade i naturen, for så å få en forståelse for bærekraftig utvikling. (Neegaard, 2013, s. 80)

3.2 Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling er et begrep som stadig dukker opp, både i media og i andre fora. Det er også et tema som kan innebære mange faktorer. Her vil jeg ta utgangspunkt i den overordnede betydningen av begrepet, og hva det innebærer. Begrepet bærekraft er oversatt fra det engelske sustainable, og kommer fra det latinske sustenere (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 23). Direkte oversatt betyr det å støtte opp under eller å opprettholde. Begrepet brukes om for eksempel et økosystem som kan opprettholde en balanse selv om man benytter seg av ressurser som er der. Det vil si at dersom man utnytter ressursene der, er det nok nye ressurser slik at økosystemet ikke dør ut, eller mangler ressurser for å opprettholde seg selv. Bærekraftig utvikling er derfor et begrep brukt om det å ikke bruke mer ressurser enn det vi trenger for å dekke våre behov, og samtidig sørge for at framtidige generasjoner kan gjøre det samme. Her knyttes derfor også miljø, økonomi og sosial utvikling til begrepet (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 23).

Videre kan bærekraftig utvikling deles inn i fire deles som beskriver sammensetningen som utgjør begrepet. Disse fire dimensjonene er politikk, økologi, økonomi, og sosial og kulturell (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 26). Den første handler om at de som sitter med handlingsmakt innenfor et samfunn setter i gang politiske tiltak som har som mål å nå en bærekraftig utvikling. Som et eksempel kan jeg nevne at rammeplanen for barnehagen er et slikt tiltak. Den er et styringsdokument for barnehager i Norge, og sier blant annet at barnehagen skal bidra til at

barna «får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 34).

Som tidligere nevnt ligger det i begrepet bærekraftig utvikling at vi skal kunne dekke våre behov, men også kommende generasjoner. Men i dagens samfunn er det veldig store forskjeller i behovene mennesker får dekt. Punktet som handler om økonomisk bærekraft, handler om å utjevne disse forskjellene slik at alle mennesker får dekt sine behov (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 27). I Norge i dag har vi mer enn nok mat, men samtidig finnes det folk som sulter. Vi forbruker mer enn det vi trenger for å få dekt våre behov, og dette støtter ikke under en bærekraftig utvikling.

For å kunne nå mål om bærekraftig utvikling krever det at vi har visse holdninger til våre medmennesker. Den sosiale og kulturelle dimensjonen handler om dette. Det går ut på at mennesker tilegner seg verdier og holdninger. Dette er holdninger og verdier som handler likeverd, toleranse, og respekt (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 28). Denne dimensjonen kan handler altså om det å tilegne seg kunnskap om andre kulturer, samfunn, trosretninger, etniske grupper, men også slike ting som kjønn og seksuell legning. Videre skal denne dimensjonen også innebære helse og utdanning blant mennesker. Man kan se sammenhenger mellom den økonomiske og sosiale og kulturelle dimensjonen. Man får kunnskap om andre folkegrupper og kulturer i andre deler av verden, og ved å ha gode holdninger rundt blant annet likeverd, vil man kunne bistå slik at disse også får sine behov dekt.

Det siste punktet, økologi, handler om de naturmiljøene vi har, og hvordan bevare og ivareta disse. Vi har klimaendringer som gjør at naturtyper, arter og biologiske mangfold er utsatt. Bergan og Bjørndal skriver om en rekke faktorer som truer dagens biologiske mangfold (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 27). Derfor blir undermålene i denne dimensjonen å motarbeide disse faktorene, som inkluderer blant annet forurensing, innføring av fremmede arter, tap av natur til industri- eller boligområder. Bergland og Bjørndal skriver videre at barn som får erfaringer med artsmangfold, og sammenhenger i naturen, kan få en relasjonell forbindelse til naturen, og dermed viser omsorg for dyr og planter, samtidig som de ønsker å verne den (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 27).

Denne dimensjonen må også sees i sammenheng med de andre. Hva kan man for eksempel ofre av natur for å kunne skape fornybar energi? For tiden er vindturbiner i stort fokus. Uten å gå i dybden på det, kan jeg si at de krever et stort areal for å produsere energi. I disse arealene kan

det være hekkeområder for fugler, eller beiteområder for rein. Det sies også at vindturbiner kan skade fugl som deretter dør av det. Dette gjør det jo utfordrende å skulle verne om naturen og det biologiske mangfoldet, samtidig som naturen også lider av energiproduksjon som ikke er fornybar, for eksempel kullkraftverk.

3.3 Biologisk mangfold

Jeg har vært litt inne på biologisk mangfold, men her ønsker jeg å se nærmere på det. Man kan med enkle ord si at biologisk mangfold handler om at det finnes mange forskjellige arter i naturen. Det finnes mange fuglearter, fiskearter, gnagere, planter og trær insekter for å nevne noen. Alle disse artene utgjør det biologiske mangfoldet. Evolusjonsteorien som forklarer det biologiske mangfoldet går ut på at miljø endrer seg, og arter som lever i disse miljøene må enten også tilpasse seg eller dø ut (Bakke, 2017, s. 14). Vi mennesker har, som jeg også tidligere har vært inne på, mulighet for stor innvirkning på miljøer som disse artene lever i, og derfor også en påvirkningskraft som ikke er naturlig. Et eksempel kan være som jeg tidligere nevnte angående vindturbiner. Et annet eksempel kan være at vi tar med fremmede arter inn i et miljø som de ikke hører hjemme i, og som kan utkonkurrere arter som allerede lever i det miljøet. Kunnskap om og holdninger rundt det biologiske mangfoldet og viktigheten av det, kan igjen føre til at vi verner om det. I barnehagesammenheng betyr det at personalet må inneha en kompetanse rundt det biologiske mangfoldet. I pedagogisk arbeid vil det være hensiktsmessig å være utforskende og undrende til naturen sammen med barna. Ved å sammen med barna studere en fugl for eksempel, kan man undre seg over hva den spiser, hvor bor den. Ved å studere den på denne måten ser man også hvilken rolle den har i det miljøet den bor i. Kanskje spiser den insekter, eller kanskje bare fuglemat i hagen til folk.

De voksne må være rollemodeller i møte med naturen. Vi må vise en kjærlighet og en omsorg som vi viderefører til barna (Lysklett, 2013, s. 161). Dette innebærer en respekt for naturen, for eksempel ved å ikke forsøple, eller å gjøre inngrep som påvirker miljøet negativt. Dette kan knyttes til flere punkter i fagområdet natur, miljø og teknologi i rammeplanen for barnehage (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33). Disse innebærer opplevelser med naturen, dens mangfold, bevaring og vern. Erfaringer med omsorg og kjærlighet for naturen og kunnskap om dyr og planter.

3.4 Miljøtrappa

Denne modellen blir presentert i flere bøker (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 32; Lysklett, 2013, s. 156), og handler om hvilke trinn man må gjennom for å bli et miljøbevisst menneske. Med

andre ord beskriver den hva som skal til for å få et godt forhold til naturen, og å ha omsorg eller kjærighet til den.

I det første trinnet legges det vekt på det å bare være i naturen, og å oppleve den. Under dette trinnet ligger også undring. Det er de første erfaringene i naturen, som gjennom undring kan føre til en forståelse av den naturen man opplever. I det neste trinnet ligger fokuset mer på oppdagelse. Her har man en viss trygghet i naturen. Man har skapt en relasjon til den. I denne relasjonen kan man undersøke naturen og oppdage artsmangfoldet. Det tredje steget handler om den kunnskapen man tilegner seg. Man lærer om naturen gjennom å utforske med andre, eller ved å spørre og snakke om naturen. Her oppdager man også sammenhenger i naturen og miljøet man er i. I trinn fire begynner man å få en forståelse for bærekraftig utvikling. Denne fasen handler også om den kunnskapen man tilegner seg i form av undring, samtale, og refleksjon. Videre, på trinn fem, kommer ønsket om å påvirke og medvirke. Her har man altså fått en viss kompetanse på naturen, og med et ønske om å bevare den, og å bidra til en bærekraftig utvikling. I det siste trinnet, trinn seks, føler man et ansvar for å sørge for en god fremtid med tanke på bærekraftig utvikling. Her vil man da ha et ønske om å skape en bedre fremtid med tanke på miljøet.

Det er viktig å påpeke at skillene mellom trinnene er ikke helt klare, og de kan gå over i hverandre. I tillegg inneholder trinnene alle trinn før, slik at for eksempel trinn tre inneholder både trinn en og to. I tillegg til dette vil man uansett alder starte på det første trinnet (Lysklett, 2013, s. 101).

4. Metode

4.1 Valg av metode

På bakgrunn av problemstillingen fant jeg det hensiktsmessig å gjennomføre et kvalitativt intervju. Dette er den metoden jeg mener kan gi best datamateriale for å svare på problemstillingen, og at den kan belyse perspektiver som er interessante å utforske. Metode er vår måte å skaffe den kunnskapen vi trenger for å belyse det vi ønsker å utforske, definert på flere måter i Olav Dallands bok; Metode og oppgaveskriving for studenter (Dalland, 2007, s. 83). Kvalitativt i denne sammenheng betyr at datamaterialet jeg samler ikke skal kvantifiseres inn i noen tabell, eller til noe målbart, altså tilnærmet en kvantitativ metode (Dalland, 2007, s. 84-86). Fokuset skal ligge på de enkelte ting informantene belyser, og dermed skal disse drøftes inn i et helhetlig perspektiv. Denne induktive tilnærmingen er også karakteristisk ved en

kvalitativ metode, som beskrevet i Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen (Bergsland & Jæger, 2014, s. 67).

4.2 Planlegging

Valg av metode er direkte relatert til problemstilling, og på bakgrunn av problemstillingen ble det bestemt å gjennomføre kvalitativt intervju med utvalgte studenter. I planleggingsfasen min hadde jeg planlagt en helt annen oppgave, med andre informanter og en annen problemstilling. På bakgrunn av den globale unntakstilstanden våren 2020 (Covid-19), var den ikke gjennomførbar, da hensikten var å bruke utvekslingsstudenter fra andre nasjoner som informanter. Av både praktiske og etiske hensyn valgte jeg i samråd med veileder å se helt bort fra den problemstillingen og informantene.

I planleggingsfase av den nye problemstillingen var denne unntakstilstanden noe jeg måtte ta hensyn til, og jeg tok derfor en beslutning om at det var viktig å ha en problemstilling og metode som var gjennomførbar. Derfor valgte jeg å bruke en variasjon av den opprinnelige metoden og problemstillingen. Av hensyn til personvern og smittevern falt derfor valget på et intervju over internett, uten opptak, men med løpende notater.

Når det gjelder situasjonen rundt intervjuet er en stor del av jobben og sørge for at den mellommenneskelige delen er på plass, noe som innebærer å gjøre situasjonen så komfortabel som mulig for informanten. Det handler om å skape et rom der informanten er trygg nok til å kunne snakke fritt (Bergsland & Jæger, 2014, s. 72). Ved å bruke medstudenter kunne denne situasjonen etableres raskere og uten noen spesielle grep.

4.3 Informanter

Informantene som er valgt, er medstudenter, og det gjør at jeg har innblikk i noe av deres faglige kompetanse, men også deres personlige egenskaper. Dette gjør at utvalget er preget av min subjektive forståelse av de som personer, og dermed dataen jeg kan fremskaffe fra dem. På den annen side betyr det at jeg også har mulighet til å velge informanter som gir meg variert data og perspektiver. Jeg har derfor gjort et strategisk utvalg, for jeg tror disse informantene har data som kan belyse min problemstilling (Dalland, 2007, s. 91).

Poenget med valg av informanter, både hvem det er og antall, er for å sørge for at jeg har nok datamateriale til å belyse problemstillingen min (Bergsland & Jæger, 2014, s. 71). Disse informantene er også på sin måte en del av fagmiljøet, som igjen kan bidra til at det datamaterialet jeg får fra dem vil være nyttig å sette i barnehagesammenheng. Dette henger

sammen med problemstillingen. Når det er sagt kunne det vært spennende å bruke informanter enten på andre fordypninger eller som allerede jobber i barnehagen.

4.4 Beskrivelse av gjennomføring

Intervjuformen jeg valgte å gjennomføre var et delvis strukturert intervju, som innebærer at det i intervjuet åpnes for å følge opp ting som blir sagt, eller spørsmål man kommer på underveis. Beskrevet som halvstrukturert av Olav Dalland i Metode og oppgaveskriving for studenter (Dalland, 2007, s. 150). Temaet og intervjuguide (Trykk for vedlegg [9.2 Intervjuguide](#)) ble presentert på forhånd, slik at de kunne forberede seg dersom de ønsket det. Intervjuene ble også startet med en personlig samtale som hadde som hensikt å skape en komfortabel ramme rundt intervjuet.

Jeg avtalte tidspunkt for intervju og samtidig ga info om temaet og intervjuguide. Det første intervjuet foregikk hjemme hos meg, der vi begge satt i sofaen ved siden av hverandre. Informanten, Elise, er en person jeg kjenner godt. Intervjuet startet med personlig samtale om andre ting enn tema. Når vi bestemte oss for å sette i gang stilte jeg spørsmålene som stod i intervjuguiden, men også noen tilleggsspørsmål som hadde som hensikt å få informanten til å utdype noen av punktene. Elise snakket fritt, og svarene var utdypet og reflekterte. Den andre informanten, Lilja, ble intervjuet med videooverføring over internett. På lik linje med Elise startet dette intervjuet også med en personlig samtale om ting som ikke omhandlet tema. Her hadde informanten forberedt seg i form av stikkord til hvert spørsmål, og dette gjorde at svarene var konkrete og gjennomtenkte. Den tredje informanten, Isak, fikk også samme forberedelse med en introduksjon av temaet og intervjuguide. Intervjuet foregikk med videooverføring over internett. Isak hadde også forberedt stikkord på noen av spørsmålene. Det var rom for å spørre om informanten kunne utdype, noe informanten gjorde. På de spørsmålene han ikke hadde forberedt stikkord var det fortsatt utdypende svar med mange eksempler fra egen praksis og erfaring.

4.5 Analyse av datamateriale

Fordi jeg valgte å bruke kvalitativt intervju som metode vil datamaterialet bestå av store mengder tekst. Samtidig gjorde ikke jeg opptak av intervjuet, så teksten jeg selv noterte er den teksten jeg har å gå ut ifra. Derfor er utgangspunktet når jeg skal trekke frem den relevante informasjonen kanskje mindre enn hvis jeg hadde gjort opptak og transkribert. På en måte vil det da være enklere å systematisere innholdet i teksten. Som Bergsland og Jæger beskriver det; «reduere datamengden, skape orden, struktur og mening.» (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81).

Dette gjøres også gjennom å vurdere dataen kritisk, slik at man sitter igjen med det som er relevant for problemstillingen (Dalland, 2007, s. 123).

Etter å ha redusert og systematisert datamaterialet, finner jeg data som passer under forskjellige tema. Dette kan være likheter eller ulikheter i det informantene presenterer. I drøfting av dette datamaterialet vil jeg da kunne trekke frem data i forskjellige tema. En tematisk analyse vil på denne måten kreve at jeg viser sammenhengen i de utsnittene jeg tar med i drøftingen, for å kunne sette det i en helhet (Thagaard, 2009, s. 172). Dette hjelper også arbeidsprosessen ved at jeg deler datamaterialet inn i forskjellige kategorier, slik at det er oversiktlig når jeg jobber med det. Dette gjør også at jeg lett kan finne det materialet jeg trenger for å kunne besvare problemstillingen.

4.6 Metodekritikk

Metoden jeg har valgt å bruke har flere elementer som kan være kilde til kritikk. Her påpeker Bergsland og Jæger at ingen metode er feilfri (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Ved å være kritisk til egen metode vil man bedre kunne avdekke fordeler og ulemper ved metoden. Fordelen med metoden og innsamlingsstrategien jeg har valgt, kvalitativt intervju, er det at det er rom for å kunne spørre utfyllende spørsmål, og at det er rom for at informantene svarer det de tenker og føler.

For å rette et kritisk blikk på vil jeg se på reliabiliteten, validiteten, og generaliseringen. Reliabiliteten handler om påliteligheten i utførelsen i undersøkelsen. Dalland skriver at dette handler om at målinger utføres korrekt, og at eventuelle feilmarginer angis (Dalland, 2007, s. 51). Bergsland og Jæger snakker om troverdigheten. Utføres forskningen på en tillitvekkende måte? Her trekkes det frem hvordan datamaterialet samles inn, hvordan man bearbeider det, og videre analyseres og tolkes (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). I et kvalitativt intervju kan det være utfordrende å sikre dette. I innsamlingsprosessen, eller gjennomføring av intervjuet kan informanten bli påvirket både av meg, som intervjuer, og selve situasjonen. Fordi intervjuene i hovedsak ble gjennomført over internett, vil nok selve intervjusituasjonen ha større innvirkning enn intervjueren, meg. Jeg som intervjuer prøvde så godt jeg kunne å la spørsmålene stå for seg selv, uten å måtte utdype eller hjelpe informantene i gang. Til tross for dette var det et par anledninger der informantene spurte hva jeg mente med et spørsmål, og da måtte jeg forklare tanken bak det, og beskrev litt mer hva tankene bak det var. Ved å gjøre utdype ett spørsmål, og gitt eksempler vil jeg også da ha påvirket svaret, og kanskje i stor grad. Dette var derimot en nødvendig påvirkning for å få svar på spørsmålet.

Validiteten gjelder gyldighet og relevans. For å kunne besvare problemstillingen må man samle data som er relevant for å kunne besvare den. Ved å skrive en intervjuguide forsterker jeg validiteten i undersøkelsen, og sikrer at jeg får data som kan brukes til å besvare problemstillingen. Tidligere har jeg også nevnt at jeg ved intervju kan få informantene til å utdype, eller å forklare et svar bedre, noe som igjen sikrer god validitet. Bergsland og Jæger skriver også at validitet kan knyttes til bekreftbarhet, kvaliteten av tolkningen, og om kunnskapen dette fører til kan støttes av annen forskning (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Det er kanskje i tolkningen og analyse av datamaterialet at problemer med valgte metode kan oppstå. Det er viktig å skille mellom informantenes utsagn og egne tolkninger.

Fordi jeg har brukt kvalitativt intervju som metode i mitt prosjekt vil generalisering handle om overførbarhet. Fordi jeg har valgt å intervju tre studenter ved natur- og friluftslivlinja kan ikke datamaterialet generaliseres, altså at det gjelder for alle studenter, eller at det kan brukes i andre sammenhenger. Dalland skriver at generalisering handler om å se i hvilken grad studien er gyldig i lignende situasjoner (Dalland, 2007, s. 126). Dette er i tråd med det Bergsland og Jæger sier om at målet for en kvalitativ studie er å gi rike beskrivelser av det man har studert (Bergsland & Jæger, 2014, s. 81). Undersøkelsen kan derfor gjelde i noen tilfeller, men ikke for alle, og i alle sammenhenger.

4.7 Ethiske retningslinjer

Thagaard skriver at de valgene som tas av en forsker i løpet av forskningsprosessen har konsekvenser for de personene som studeres (Thagaard, 2009, s. 23). Ved å gjennomføre et kvalitativt intervju samler jeg data som kan knyttes til enkeltpersoner. Derfor vil personvern være viktig, slik at ikke noe som kommer frem av prosjektet ikke kan brukes mot studentene ved en senere anledning, men også fordi dette er private personer som ikke representerer annet enn seg selv, og sine perspektiver. Dette vil si at deltagelse i en undersøkelse kan ha konsekvenser for informantene som deltar (Thagaard, 2009, s. 28).

Samtidig kreves det at jeg som gjennomfører undersøkelsen får informert samtykke fra informantene. Dette innebærer at jeg gir nødvendig informasjon om prosjektet, hva jeg vil undersøke, informasjon om hvordan jeg behandler deres personopplysninger, og datamaterialet (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83). Samtykkeskjema er vedlagt (Trykk for vedlegg [9.1 Samtykkeskjema](#)). Informantene har også deltatt frivillig, og de kan når som helst trekke tilbake sitt samtykke, uten at dette får noen konsekvenser for dem.

På bakgrunn av både etiske og praktiske grunner valgte jeg i mitt prosjekt å ikke bruke opptaker. De praktiske og etiske grunnene henger litt sammen i dette tilfellet. Det faktum at jeg gjorde intervju over internett gjorde at jeg valgte bort å ta opptak av det, fordi det hadde bare skapt enda et ledd der informasjonen kunne ha kommet på avveie. All informasjon som sendes på internett kan i verste fall plukkes opp av andre, og derfor valgte jeg å forholde meg til så få muligheter som mulig for at deres personopplysninger skulle kunne kompromitteres.

En siste ting jeg vil ta for meg er det Thagaard skriver om redelighet og god henvisningsskikk. Dette handler om at jeg ikke bruker andres tekster og presenterer de som mine egne. Dette er plagiering (Thagaard, 2009, s. 24). Derfor er det viktig at hvis jeg bruker noe som andre har skrevet eller undersøkt, at jeg forsøker å ha god henvisningsskikk. Dette vil si at jeg så nøyaktig som mulig refererer til riktig kilde dersom jeg bruker andres verk (Thagaard, 2009, s. 24). I min tekst vil jeg bruke andre kilder for å støtte mine funn, og derfor også strebe etter å henvise korrekt til disse kildene.

5. Funn og drøfting

Etter å ha jobbet med datamaterialet er det visse punkter som er mer fremtredende. Disse punktene forekommer mer hyppig enn andre i intervjuet, og jeg har gjort et utvalg basert på dette. Det vil ikke si at det andre materialet ikke er viktig, og i noen sammenhenger kan det derfor være hensiktsmessig å knytte flere punkter sammen for å se helheten.

5.1 Egenverdi

Det første som går igjen i alle tre intervju er at informantene beskriver seg selv som glade i å være i naturen og å gå på tur. Her beskriver de det både i sammenheng med konkrete aktiviteter, men også uten at det er et mål med å oppholde seg i naturen. Her vil det kanskje være hensiktsmessig å se på ting i datamaterialet som kan gi en indikasjon på hvorfor. Som beskrevet i teorien vil et tidlig møte med naturen, og mangfoldet som finnes der, føre til en kjærlighet til naturen, ikke bare i barndommen, men også senere i livet.

Ved å se nærmere på et sitat fra et intervju kan vi se hva Elise sier om det å oppholde seg i naturen;

Generelt glad i å være i naturen og å gå på tur. Glad i å være på telttur og generelt bedrive friluftsliv. Har også veldig stor glede av å være i naturen, ikke for å gjøre noe ... Å bare være i naturen.

Dette sitatet viser først og fremst at Elise finner glede i å være i naturen, og nevner å gå på tur, og å dra på telttur som eksempler. Men videre påpeker Elise at hun har «veldig stor glede» av å ikke ha et mål med å være i naturen, og det å bare være der. Her kan man tenke seg at Egenverdien av å være i naturen er noe som er viktig for Elise. Dette forsterker det Neegaard skriver om egenverdi i form av opplevelser og følelser (Neegaard, 2013, s. 79).

Lilja sier også at hun er glad i naturen og at hun liker å være ute. Videre sier hun at naturen står henne nært «og spesielt når man bor oppi fjellet». Hun påpeker ikke på samme måte som Elise at hun setter pris på å bare være i naturen, men legger mer vekt på hvorfor det er bra. Hun sier; «Interessert i at andre også skal lære om naturen og at folk skal ta vare på den», og «Det er viktig å formidle gode opplevelser, og å formidle kunnskap om naturen.». Når jeg spør Lilja om det er noen ting hun setter høyere enn andre når det gjelder natur og friluftsliv svarer hun egenverdien, og det å få en pause fra mas og tidspress. Isak på sin side sier at han har et godt forhold til naturen, og sier han «fikk det inn med morsmelka». Her forklarer han at han var ute i naturen flere ganger i uka, og er det fortsatt.

Det at de snakker varmt om det å være i naturen uten å spesifisere hvorfor de synes det er en god ting er en indikasjon at dette ikke er noe som kan måles i nytte, altså at egenverdien i seg selv er viktig (Neegaard, 2013, s. 78).

Elise forteller om en hendelse som skjedde nylig. Hun satt sammen med en annen person ved et ferskvann. Den andre personen spurte om det var ferskvann eller sjø, og om de satt i fjæra. Elise trodde først det var en spøk, og at for Elise var det selvsagt at det var ferskvann. Men dette skapte en refleksjonsprosess hos Elise som førte til at hun forstod at man må ha en ydmykhet når man er i naturen sammen med andre. En videre refleksjon, som kanskje handler om egenverdien av å være i naturen kan man se i dette sitatet; «Det er spennende å se noen oppdage eller lære noe for første gang, og det er kanskje mye av det naturen handler om».

Det som Elise opplevde her, var at hun hadde kunnskap som på en måte kunne berike den andre personens opplevelse av det å være i naturen. Det å få kunnskap om naturen man er i øker personens opplevelse av naturen (Neegaard, 2013, s. 80). Man kan jo tenke seg at dette var noe Elise forstod, og videre kunne sette pris på, ved å tenke at det Elise sier i forrige sitat betyr at Elise kan se egenverdien av å være i naturen. Det å glede seg over at noen andre opplever naturen, og undre seg.

Når jeg spør Isak hvilke erfaringer en barnehagelærer bør gi barn sier han blant annet at det er viktig å stoppe opp og undres, og å følge barns initiativ. Dette er en tanke som for

barnehagelæreren er på en måte rettet mot målet å undres, men samtidig er dette ikke et mål som er begrunnet med at det er viktig å undres. Det kan jo tenkes at Isak tenker at her er det mer egenverdien i naturen det går på, og at undring er en del av naturen, litt som Elise snakker om i forrige avsnitt. Han sier videre at på tur så ender man kanskje ikke opp der man hadde tenkt, og at han synes det er helt greit. Det kan jo handle litt om å la seg selv bli ledet av den naturen man er i. Hvis det er tilfellet ser man bort i fra alle mål med å være i naturen, og at det å være i naturen er målet i seg selv.

5.2 Bærekraftig utvikling

I alle tre intervjuene nevnes bærekraft som en ting de er opptatt av. Isak forteller at det han brenner mest for er å ta vare på naturen og å bevare de ressursene vi har. Senere i intervjuet snakker han om at man kan jobbe med holdninger i familier angående det å være i naturen. Her kan det jo tenkes at det arbeidet en barnehagelærer gjør for bærekraftig utvikling ikke handler bare om det man gjør sammen med barna. Dette kan tenkes å være et eksempel på den sosiale og kulturelle dimensjonen av bærekraftig utvikling (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 28). Videre snakker Isak også om det å ta med sin kompetanse inn i en barnehage uten naturprofil, og gjøre en jobb i personalet som gjør at de kan ha et annet syn på natur.

Isak forteller også at han synes det er viktig å formidle til barna at vi må ta vare på naturen, og forteller at i løpet av jordas levetid har vi mennesker vært her i veldig kort tid, og på veldig kort tid har vi «forurenset så mye at vi driver jorda til den neste utryddelsen.», og påpeker av arter dør hver dag. Isak kan derfor tenkes å ta både det økologiske, og det sosiale og kulturelle perspektivet på bærekraftig utvikling i det pedagogiske arbeidet.

Elise forteller om at det er viktig å formidle at ting vi (mennesker) gjør kan ha gode og dårlige innvirkninger på naturen, og påpeker videre at verdier skapes tidlig i livet, og at gode naturopplevelser bidrar til disse verdiene. Det at verdier bidrar til å vise omsorg for natur har jeg allerede skrevet om under teorikapittelet, og det Elise sier støttes av dette (Bergan & Bjørndal, 2019, s. 27).

En annen ting Elise sier er; «... Prøve så godt jeg kan å bake det inn i en helhet. Ikke stykke opp i f.eks. bærekraftig utvikling, men sette det sammen i en helhet, en gjennomgående rød tråd.». Det å skulle lære barn om bærekraftig utvikling er viktig, og det er en del av rammeplanen som sier; «får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 34). Bærekraftig utvikling er i seg selv et begrep som

rommer mange aspekter, men i barnehagesammenheng er det kanskje viktig å se den i sammenheng med alt pedagogisk arbeid. Bærekraftig utvikling er noe som påvirker oss alle, og som alle må bidra til, både på individuelt nivå og som samfunn. Ved å tenke på denne måten kan bærekraftig utvikling bli en felles verdi, som hjelper oss på veien mot en bærekraftig jord.

En liten motsetning til disse funnene er at disse begrenses til barnehagen som et lukket samfunn, selv om problematikken er noe som preger verdenssamfunnet. Det kan jo være fordi fokuset rettes inn mot seg selv og sitt ansvarsområde, og at det ikke strekker seg utover deres personlige liv og arbeidsliv. Elise presiserer at hun ikke ønsker å få barn til å føle hverken skyld eller et personlig ansvar for de utfordringene vi har med miljøet. Man kan jo tenke at en måte å gjøre dette på er å ikke se på barnehagen som et lukket samfunn, men som en del av resten av samfunnet. Man kan se på hva man kan gjøre i barnehagen, og det er bra, men også se på sammenhengen dette har med det store bildet på bærekraftig utvikling.

5.3 Biologisk mangfold

Lilja sier at hun synes det er viktig at barn får se mangfoldet (i naturen), og å gjøre barna oppmerksomme på alle detaljer i naturen. Hun forteller også at før hun begynte som student hadde hun mye kompetanse om naturen, og planter og dyr. Hun har også interesse i at andre skal lære om naturen med målet om at folk skal ta vare på den. Hun sier det er viktig for henne at man formidler det vitenskapelige og korrekte, og forteller om et eksempel; «Hvis barna ser ei kråke, så si at de ser ei kråke og ikke bare fugl.». Det kan jo tenkes at dersom flere fuglearter lever i samme miljø, vil det å gjøre forskjell på de ulike artene konkretisere det biologiske mangfoldet.

Fordi Lilja sier at det er viktig å formidle det vitenskapelige og korrekte, kan man jo tenke at den kunnskapen barna får gjør at de forstår viktigheten av det biologiske mangfoldet, nemlig at det er mangfoldig. I pedagogisk arbeid kan dette knyttes til noe annet Lilja sier, nemlig at ved å bruke denne kunnskapen kan man tenke ut hva som finnes av både dyr, planter, og leke- og utforskningsmuligheter i forskjellige miljøer. Denne kunnskapen kan også brukes til å vurdere hvilke miljøer som passer til hvilken aldersgruppe. Dette kan tenkes å være kunnskap om affordances (Neegaard, 2013, s. 80), fordi hun snakker om at kunnskapen hun har om et område kan gjøre at hun kan vurdere til en viss grad hvilke muligheter som finnes der. Det er også viktig å poengtere at barn kan leke noe helt annet enn det man forventer eller planlegger. Videre sier hun at denne kunnskapen kan brukes til å jobbe med personalgruppa, gjennom for eksempel veiledning.

I kapittel 5.4 kan vi lese om det Elise forteller om barndommen sin. Hun forteller om at faren fortalte om sammenhenger i naturen, om hvorfor biene er til, eller hva man kan bruke forskjellige planter og blomster til, og kaller det for nyttevekst. Dette er et fint eksempel på å se hvordan arts mangfoldet har innvirkning på hverandre, og at det har gjort noe med Elise. At hun velger å nevne dette som noe hun husker fra egen barndom, betyr jo at dette er noe som hun følte var fint med det å være i naturen sammen med en voksen.

Isak forteller om eksempler fra egen praksis der barn er veldig engasjerte i å finne insekter og dyr, men at det hender de tramper på dem for eksempel. Videre knytter han det til det å lære om artene og rollene de har i naturen. Han sier «Det å lære om dyr og insekter, og nestekjærlighet til dem.». Dette kan fortelle oss at Isak knytter det å lære om arter, til det å ha en kjærlighet for dem. Dette er en holdning som bidrar til ønsket om å bevare det biologiske mangfoldet, og det er viktig å lære dette videre til barn (Bakke, 2017, s. 15). Fordi Isak bruker begrepet nestekjærlighet synes jeg det er litt interessant å tenke på at dette begrepet handler om at man har kjærlighet til sine likeverdige. Altså ligger det en tanke om at han legger like stor verdi til det biologiske mangfoldet, som oss mennesker. Videre kan man tenke at dette kan bety at han tenker at vi er likeverdige, men også en del av naturen selv. Mennesker er også en art.

5.4 Miljøtrappa

I første avsnitt formulerer de seg litt forskjellig om hvilket forhold de har til naturen. Men en fellesnevner er det de forteller om barndommen. Elise forteller om en far som tok henne med på tur, og som var tilgjengelig for å snakke om naturen og sammenhengene i den. Han undret seg sammen med henne, og var engasjert. Isak forteller at han ble tvunget ut i naturen av foreldrene sine, både på bærplukking, på turer i fjell og mark, og ute i båt. Videre legger han stor vekt på at når han var barn var han opptatt av at det skulle være gøy å være i naturen og sier; «For meg var det ikke så morsomt å bare gå for å gå. Det må skje noe på veien». Han nevner å sende barkebåter ned ei elv som et eksempel.

Lilja på sin side forteller om en barndom på gård, som bestod mye av å høste av naturen, og å ta seg av dyr. Hun forteller at de slapp dyra opp i fjellet, og bruker naturen på den måten. Hun forteller at som barn lekte hun mye i naturen, og ofte lekte de jakt. De brukte å utforske naturen, vende på steiner og se hva som fantes under. Utforske ting. Samle insekter og dyr, og finne ut hva de spiser, og å lage hus til dem. Hun legger vekt på det å prøve ting når hun var barn, som et eksempel nevner hun å lage bål. Hun knytter særlig det å bo på gård med nytteverdien i naturen. Her kan man se at selv om de har helt forskjellige erfaringer med natur i barndommen,

forteller alle om at de har oppholdt seg i naturen som barn, og at de i forskjellig grad har undret seg i naturen.

Dette er i tråd med teorien om miljøtrappa. Vi ser at de har vært i naturen, de har opplevd, og undret seg. Vi ser eksempler på forståelse av sammenhengene i naturen gjennom dialog og refleksjon. Som jeg har skrevet litt om tidligere i drøftingen ser vi også eksempler på at de har fått en forståelse av bærekraftig utvikling, og videre at de ønsker å påvirke, og medvirke, og gjennom sitt arbeid ta ansvar for en bærekraftig utvikling i framtida (Lysklett, 2013, s. 156). På bakgrunn av dette, kan det jo tenkes at de har blitt miljøbevisste mennesker.

Ved å se nærmere på hvordan de ønsker å påvirke barns forhold til natur- og friluftsliv og hvordan de vil bruke sin kompetanse pedagogiske arbeid kan vi se om det finnes noen form for sammenheng mellom deres eget forhold til naturen og det pedagogiske arbeidet de vil gjøre. Elise sier; «Jeg vil at barn skal få muligheten til å like naturen, og at de skal få et godt grunnlag for å like naturen hvis de vil.». Elise påpeker her at ved å gi barn gode opplevelser i naturen, har det selv et valg i om de liker naturen eller ikke. Det er selvfølgelig store individuelle forskjeller mellom barn, og det viser Elise at hun forstår. Men det jeg har snakket om tidligere angående å bli glad i naturen sier ikke nødvendigvis at man har en mulighet til å bli glad i naturen, men heller at disse gode opplevelsene og kunnskapen gjør at man blir det, kanskje uavhengig om man vil det eller ikke. Så ved å få disse gode opplevelsene man kan tilby vil man teoretisk sett bli glad i naturen (Lysklett, 2013, s. 161).

Isak på sin side nevner ting som handler om det at man begrenser friluftslivet i barnehagen. Som eksempler nevner han mangel på kunnskap i personalet, kunnskap om klær, og det å gå inn i et arbeid med en innstilling om at barna ikke klarer noe. Isak forteller om en tur han hadde i barnehagen, «Når vi tok med en barnegruppe med to- og treåringer var det ingen i personalgruppen eller foreldre som trodde vi skulle klare det.». Som jeg har skrevet om tidligere har Isak nevnt det med å jobbe med holdninger i personalet og med foreldrene, og dette kan være et eksempel fra egen praksis der han har opplevd en slik holdning som er til begrensning for barna. Isak sier i en annen sammenheng at «Leken blir begrenset alt for ofte, med ting som ikke blir begrunnet, og det kan være mangel på kompetanse som ligger til grunne.». Dette ble sagt i forbindelse med risikofylt lek, men det kan kanskje oversettes til alle situasjoner. Hadde jeg ikke skrevet at det handlet om risikofylt lek, hadde man kanskje kunne tenkt at det handlet om en annen form for lek.

En annen interessant ting som Elise sier, er at hun ønsker å hjelpe barn til å bygge verktøykassa si. Videre snakker hun om hjelp til selvhjelp. Dette tolker jeg som et ønske om å øke barnas kompetanse, og å bidra til at barna blir ressurssterke i møte med naturen. Hvis man tenker på de to siste trinnene i miljøtrappen som handler om å medvirke og påvirke, og å ha ta ansvar for fremtida og en bærekraftig utvikling (Lysklett, 2013, s. 156), kan det være tenkelig at denne holdningen er det samme som å ha disse trinnene som et mål med det pedagogiske arbeidet.

Alle tre informantene forteller at de ønsker å starte i det små, eller med det enkle, og bygge videre på det. Det gir jo mening i de fleste sammenhenger. Dette støttes også av Grøsvik og Olsen, som sier at dersom man starter med det mest grunnleggende kan man videreutvikle den kunnskapen, og med det få barn gradvis til å klatre opp stegene i miljøtrappen (Grøsvik & Olsen, 2019, s. 164).

6. Oppsummering

Jeg vil starte oppsummeringen med et sitat fra intervjuet med Elise; «Det handler ikke om oss og om våre behov, men vi er en del av noe større, og vi har ikke enerett på noe av det.». Dette sitatet føler jeg oppsummerer en holdning som kan kjennes igjen i det alle informantene sier. Det er en holdning som viser at naturen er noe som vi er en del av. Det sier også vi er likeverdige med alt som finnes i naturen. Man kan jo tenke at mange holdninger i det globale samfunnet tilsier at vi har rett, og mulighet til å gjøre som vi vil med naturen, og at andre arter ikke har det.

I denne oppgaven har jeg forsøkt å finne aspekter ved det å være i naturen som disse studentene føler er viktig. Både for seg selv og for arbeidet i barnehagen. Funnene jeg gjorde ga meg et godt grunnlag for å drøfte og reflektere, og ikke minst forstå problemstillingen litt bedre. I løpet av prosessen fant jeg ut at studentene bruker en del faglige begrep, men i mange situasjoner de beskriver forklarer de situasjoner som kan knyttes til egenverdien av å være i naturen, uten at de bruker begrepet. Dette kan bety at egenverdi kanskje alltid er en del av det å være i naturen, selv om man har et spesifikt mål med å være der. Egenverdien av å være i naturen er noe som alltid foregår. Studentene forteller gang på gang om at de ønsker å gi gode opplevelser, og at de ønsker at barn skal bli glade i naturen. Det kan jo være at de snakker om å sørge for at barn opplever egenverdien av å være i naturen. En god opplevelse i naturen kan jo ikke måles i nytte, eller kvantifiseres på noen måte.

Studentene har et ønske om at gjennom gode opplevelser, at barn skal bli glade i naturen, og ønske å ta vare på den. Studentene trekker frem både pedagogiske situasjoner med barna, men

også et holdningsarbeid i personalgruppa eller foreldregruppa. Dette viser at det er en forståelse for at å jobbe mot bærekraftig utvikling, er noe som er et sammensatt arbeid, som rommer flere perspektiver og aspekter. Her viser studentene at det er hensiktsmessig å jobbe mot dette på flere måter, og som en helhet i forskjellig pedagogisk arbeid i barnehagen. Det viser at de er bevisste på at pedagogisk arbeid ikke er et begynnende og avsluttende arbeid, men at det er noe dynamisk, som må sees på som en helhet.

Studentene viser at det å ha kunnskap om naturen som barnehagelærer bidrar til å kunne tilby barn et mer variert lekemiljø. Det å ha kunnskap om forskjellige naturmiljø gjør at man vet bedre hva slags lek som området kan innbyde til. Som tidligere nevnt er også dynamiske lekemiljøer positivt for barn, med tanke på nye utfordringer og utforskning (Hagen & Sæther, 2014, s. 23). En annen ting jeg fant var at det biologiske mangfoldet i de forskjellige miljøene kan bidra til at barn undres mer, og opparbeider seg en bredere forståelse. Dette bidrar også til de gode opplevelsene som igjen fører til at barn får et godt forhold til naturen, og blir glad i den. Studentene snakker om sin egen barndom og at de fikk erfaringer i naturen med en engasjert voksen, som kunne undres sammen med dem, og som hadde kunnskap om naturen. Studentene snakker også om det å lære om de forskjellige dyrene og plantene gjør at barn kan bli glade i dem, og ønske å verne om dem, og ta vare på dem.

Hvis ser litt på sammenhengen i alt dette viser studentene holdninger og tanker om at det arbeidet de gjør i barnehagen skal føre til at barn skal bli glade i naturen, slik de selv er. Det ligger et ønske om at de også skal ville ta vare på naturen. Studentene har kunnskap om de utfordringene vi har med tanke på naturen, og viser en forståelse av at dette er viktig i det pedagogiske arbeidet, for å sørge for at naturen blir bevart i fremtiden. De viser også en forståelse av at erfaringer med naturen i tidlig alder er viktig for holdninger og verdier. Man kan se i funnene at de samsvarer med trinnene i miljøtrappa, men ingen av studentene refererer til den teorien. For min egen del så falt brikkene på plass etter å ha knyttet funnene til miljøtrappa. Den gir en forklaring på hva som skjer i naturen, og hva det gjør med oss i grove trekk.

En siste ting jeg vil trekke fram er at man kanskje i pedagogisk arbeid ser litt på større sammenhenger også. Det er kanskje hensiktsmessig å se nærmere på samfunnsperspektivet når man snakker om disse temaene, fordi det er noe som berører alle. I mine funn er blikket vendt ganske innover, og det er kanskje på grunn av problemstillingen og spørsmålene jeg stilte. Kanskje hadde det vært interessant om jeg hadde tatt et litt større perspektiv og sett på barnehagen i sammenheng med globale utfordringer.

Etter å ha jobbet med dette innser jeg at det dukker stadig opp nye spørsmål, og ikke minst at det hadde vært spennende å ta utgangspunkt i annen teori for å forklare funnene, og kanskje hatt en tilnærming med litt mer pedagogisk teori. Det hadde også vært spennende å se hva et annet utvalg informanter hadde sagt om sitt forhold til naturen. Det hadde sikkert vært interessant å bruke andre informanter. Ved å intervju de ansatte i barnehagen hadde jeg kanskje funnet andre ting som de tenker er viktig i det pedagogiske arbeidet.

8. Litteraturliste

- Bakke, H. H. K. (2017). *Natur : 1 : Barn opplever naturen* (2. utg. utg.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Barnehageloven. (2017). *Lov om barnehager (barnehageloven)*. Hentet fra <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64>
- Bergan, V. & Bjørndal, K. E. W. (2019). Barnehagen - første steg mot en bærekraftig utvikling. I K. E. W. Bjørndal (Red.), *Bærekraft i praksis i barnehagen* (1. utg., s. 21-35). Oslo: Universitetsforlaget.
- Bergsland, M. D. & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (4. utg. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Grøsvik, K. & Olsen, K. M. (2019). Hvordan kan små barn få innsikt i samspillet i naturen? I K. E. W. Bjørndal (Red.), *Bærekraft i praksis i barnehagen* (1. utg., s. 151-165). Oslo: Universitetsforlaget.
- Hagen, T. L. & Sæther, M. (2014). Kreativ ute. I T. L. Hagen (Red.), *Kreativ ute - Barnehagepedagogikk med uterommet som læringsarena* (1. utg., s. 13-29). Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen : innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex.
- Lysklett, O. B. (2013). *Ute hele uka : natur- og friluftsbarnhagen*. Oslo: Universitetsforl.
- Miljødepartementet, K.-o. (2016). *Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet* (Meld. St. 18). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20152016/id2479100/>
- Neegaard, H. R. (2013). Legitimering av friluftsliv og uteliv i barnehagen. I T. Lundhaug & H. R. Neegaard (Red.), *Friluftsliv og uteliv i barnehagen* (1. utg., s. 72-89). Oslo: Cappelen Damm.
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse*. Bergen: Fagbokforl.

9. Vedlegg

9.1 Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet «Pedagogisk arbeid i naturen»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut hva studenter ved Natur- og Friluftsliv på DMMH vektlegger i pedagogisk arbeid med barn i natur. I dette skrivet gir jeg/vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Målet med dette er å finne ut av hva studenter ved Natur- og Friluftsliv på DMMH vektlegger i pedagogisk arbeid i naturen. Hvilke verdier og holdninger vil de trekke frem som viktig. Jeg vil også drøfte dette opp mot rammeplan.

Problemstillingen er som følger; «Hva opplever Natur og friluftslivstudenter ved DMMH som viktig for pedagogisk arbeid med barn i naturen?».

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Opplysninger vil bli innhentet i form av intervju, uten opptaker, og over nett. Det vil bli notert fortløpende, og dette er den eneste metoden for å innhente opplysninger.

Intervjuet består av 8 spørsmål og handler om hvilke erfaringer og tanker informantene har om opphold i naturen, og videre hvordan dette kan brukes i pedagogisk sammenheng.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- Få rettet personopplysninger om deg
- Få slettet personopplysninger om deg
- Få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- Å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg/vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg/vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Informasjon om deg vil være kjent for meg, Nicklas Sandvik, som skriver oppgaven og samler inn datamaterialet, og veiledere Marit Heldal & Rolv Lundheim.

Du vil få tildelt fiktivt navn i teksten, og ditt reelle navn vil kun finnes i et separat dokument, som har som eneste hensikt å knytte ditt reelle navn til ditt fiktive navn.

Hva skjer med opplysningene dine når jeg/vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 22/05-20. Alle personopplysninger vil bli slettet innen prosjektslutt.

På oppdrag fra Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til bachelorprosjektet, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning ved.
- Vårt personvernombud: Hans Christian Ristad, Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Veileder)

Student

Samtykkeerklæring

Samtykke kan innhentes skriftlig (herunder elektronisk) eller muntlig. NB! Studenten må kunne dokumentere for veileder at du har gitt informasjon og innhentet samtykke fra de du registrerer opplysninger om. Vi anbefaler skriftlig informasjon og skriftlig samtykke som en hovedregel.

Hvis foreldre/verge samtykker på vegne av barn eller andre uten samtykkekompetanse, må du innhente tillatelse fra foreldene.

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Pedagogisk arbeid i naturen, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i Intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 22/05-20

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

9.2 Intervjuguide

Intervjuguide

«Hva opplever Natur og friluftslivstudenter ved DMMH som viktig for pedagogisk arbeid med barn i naturen?»

Gi gjerne konkrete episoder eller praksisfortellinger i svar.

1. Har du noen interesser, hobbyer, eller andre typer erfaring som kan knyttes til natur- og friluftsliv?
2. Hvorfor valgte du å studere på denne linjen?
3. Hva slags forhold hadde du til natur før du begynte å studere på DMMH?
 - a) Har dette forholdet hatt noen innvirkning på valg av utdanning?
 - b) Har utdanningen påvirket ditt syn på natur, og eventuelt hvordan?
4. Hva er viktig for deg å formidle til barn om natur og friluftsliv?
5. Er det noe du setter høyere når det gjelder natur og friluftsliv?
 - a) Hvorfor synes du dette er viktigere?
6. Når du var barn, hva var viktig for deg med natur og friluftsliv?
7. Hvordan vil du ta med din natur- og friluftslivkompetanse inn i barnehagen?
8. Hvordan ønsker du å påvirke barns forhold til natur og friluftsliv?
 - a) Hvilke erfaringer med natur og friluftsliv mener du en barnehagelærer bør gi barn?